

Om Indretningen af et Kvægtorv.

Diskussion i det kgl. Landh. Selskab d. 25de Febr. 1874,
indledet af Docent Westring.

Til Held for vort Agerbrug har Danmark i det sidste Decennium faaet direkte Afgang til Hovedmarkederne for Overfluddet af dets Fedevarer, og Exporten har overstaaet sin Børne- og Lømmelalder saa vel, at der ikke mere kan være Tvivl om, at Sagen er god og vil trives.

Maa det nu end siges, at denne, som enhver god Sag, er et Barn af sin Tid, saa tilkommer Fortjenesten af at have opfostret den dog det kongelige Landhusholdningselskab helt og holdent.

Og kan det endvidere siges, at det næste Skridt, Inglingens Udstyrelse — for at blive i Billedet — tilfalder en anden, og da vel nærmest Kjøbenhavns Kommune, idet Kjøbenhavn dog er og endnu mere vil kunne blive Hoved-Stabelpladsen for denne Export, saa er det dog naturligt, at Landhusholdningselskabet ogsaa yder sit Bidrag hertil, dels af gammel Kjærlighed — om jeg maa sige saa — dels fordi det vedvarende er Landbrugets Interesser, som det væsentlig gjælder.

Det maa nemlig erindres, at jo mere Produktet forædles,

desto større Fordringer stiller det. Det drejer sig ikke alene om stedse større Kapitaler, men der gjør sig ogsaa, navnlig for Dyrenes Vedkommende, flere og større Fordringer til Omfor- gen for deres Bekvemlighed gjældende, jo bedre, jo mere fuld- færdige de ere, naar de skulle forsendes, og disse Fordringer kunne selvfølgelig kun ske Fyldest, naar de ydre Betingelser derfor ere tilstede i saa stort Omfang og med saa bekvem Ind- retning, som det overhovedet er muligt at give dem.

Bed Indretningen af et Kvægtorv skulle altsaa disse For- dringer først og fremmest holdes for Dje; men i næste Række staaer der en Del andre, som ogsaa trænge sig frem, fordi Lejligheden er for Haanden til at disse, tildels forskjelligartede men derfor ikke mindre vigtige Fordringer kunne gjøre sig gjældende med Udsigt til en heldig Løsning.

Der er saaledes en naturlig Forbindelse mellem slagte- færdige Dyr og Slagterier. Allerede af den Grund maatte det være vel betænkt, at sørge for Slagterhuse med det Samme man sørgede for Kvægtorv, men ogsaa af flere andre Hensyn turde denne Tanke være paa sin Plads her, og jeg skal derfor tillade mig at komme tilbage til den senere.

Der er endvidere en naturlig Forbindelse mellem alle de forskjellige Former af Fødevarer, der bringes til Torvs, blandt andre den, at de i Reglen komme fra samme Folk og skulle gaa samme Vej; derfor kunde det maasse ogsaa være passende her at tage under Overvejelse, om ikke Markeds- og Oplags- pladserne for alle Fødevarer, for saavidt de kunne regnes til egentlige Landsbrugsprodukter, burde søges henlagte til eet Sted; men da denne Tanke dog ligger noget mere fjern fra den egentlige Opgave, skal jeg tillade mig kun at berøre den her.

Bed det kongelige Landhusholdningselskabs velvillige Understøttelse er jeg flere Gange bleven sat istand til at se adskillige af Udlandets og da især Englands Kvægmarkeder, og jeg maatte derfor anse det for min Pligt at levere mit Bidrag til Opgavens Løsning herhjemme, hvad enten det nu kunde blive lille eller stort. Efter noje Overvejelse maatte jeg

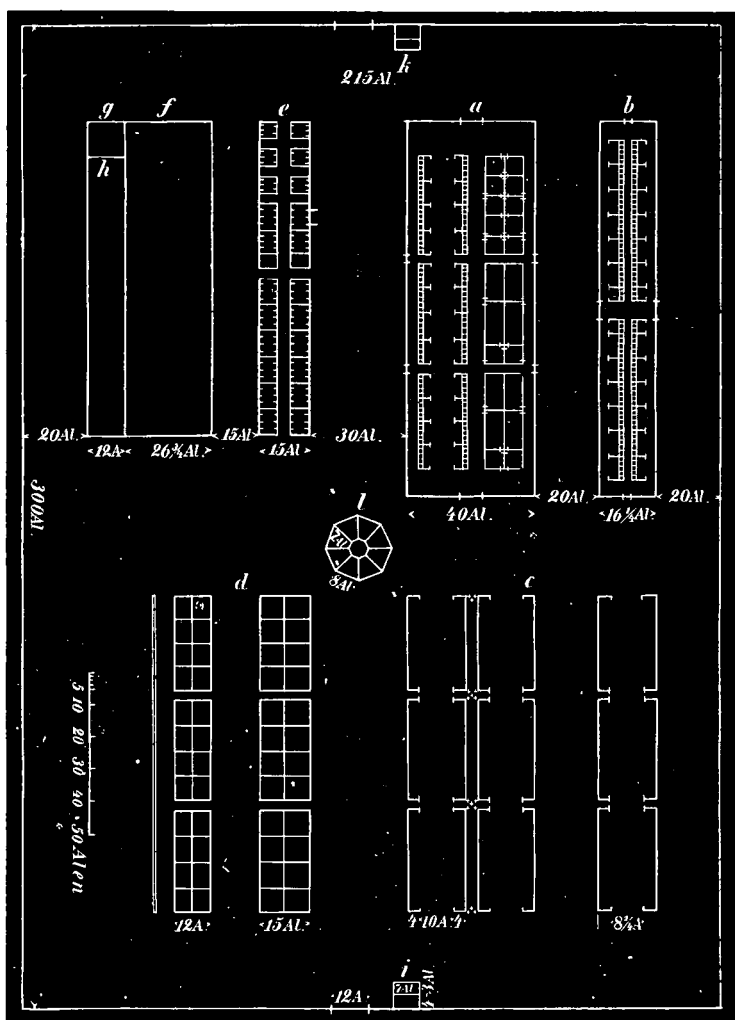
imidlertid finde det rettest, at komme frem med det her og i denne Form, væsentligst fordi Repræsentanterne for de forskjellige Interesser, dette Spørgsmaal berører, her kunde faa Lejlighed til at gjøre deres Meninger gjældende, og Sagen derved kunde blive mere alsidig og fuld belyst.

Med Hensyn til det egentlige Kvægtørsv da maa det efter mit Skjøn i sine Hovedtræk falde i to Afdelinger, idet Export- og Transithandlen paa den ene Side og Hjemmehandlen paa den anden Side stille forskjellige Fordringer.

Da de Dyr, som skulle forsendes, ere, eller i alt Fald maa paaregnes at ville for største Delen være første Klasses Dyr, ere de selvfølgelig fordringsfulde, og maa være berettigede til at stille saa meget større Fordringer, som de have for sig en tre à fire Dages Sørejse, og det vil være af særdeles Indflydelse paa dennes Udfald, om de gaa ombord i fuldt Belbære eller forknyttede ved et, kortere eller længere, foreløbigt Ophold under daarligere Vilkaar end dem, de ere blevene budte i Hjemmet. Alene det Uvante indvirker stærkt paa saadanne Dyrs Velbefindende, og er det slettere end det Vante, virker det naturligvis saa meget dybere.

Foruden den almindelige Fordring, at der skal være nem og bekvem Afgang saavel fra Søen som fra Jernvejsstationerne, kunne de Hovedfordringer, der maa stilles til Opholdsstedet for de Dyr, der skulle exporteres, sammensattes i:

- 1) at der er god Luft,
- 2) passende Varme,
- 3) tilstrækkelig Plads med et bekvemt Leje, som let kan holdes rent,
- 4) bekvemme Fodrings- og Vandingsstruge,
- 5) Hømagazin med Presse til at bringe Høet i en bekvem Form for Rejsen,
- 6) Foder og Rekvisitrum,
- 7) Bærelse til Røgterne,
- 8) Anstalt til kunstig Belysning for Tilsynet og Pasningens Skyld, og

- a. Stald til 120 Stkr. Kvæg og 700 Faar. e. Kalvestader og Grisefolde.
 b. Stald til 136 Stkr. Kvæg. f. Plads til Slagtehus.
 c. Stadeplads til 558 Stkr. Kvæg. g. Affondringsstald.
 d. Stadeplads til 1320 Faar. h. Stald til Exportvin.

9) En Affoudringsstald.

Men da den for Exporten særlig bestemte Plads tillige bør kunne benyttes ved Hjemmehandlen i den Tid Bejret er ugunstigt, fordi Exporten i den Tid tildels har mindre Brug for den, medens Hjemmehandlen trænger til den, maa der tillige være sørget for:

10) en rigelig og heldig anbragt Afgang for Lyset, samt

11) et let og saavidt muligt fra alle Sider overstueligt Stade for Dyrene,

forsaavidt disse Fordringer, og da især sidstnævnte, lade sig forene med de foregaaende.

I hosstaaende Tegnings Fig. a har jeg søgt at fremstille en Grundplan til en Bygning, som opfylder de nævnte Fordringer saa godt, som jeg har kunnet forene dem.

Bygningen er c. 40 Al. bred og 117 Al. lang. Der er anbragt en Hovedport ind mod Byen og en Ditto mod Havnen, begge af saadanne Dimensioner, at et Høls kan kjøres gennem dem. I hver Side af Bygningen er angivet 2 store Døre dels for Kreaturernes Redning i Tilfælde af Ildsvaade, dels for Publikum's Bekvemlighed paa Markedsdagene eller ved andre Lejligheder, hvor lettere Fardsel var ønskelig.

Indenfor Portene er affat et 10 Al. dybt Rum over hele Staldens Brede som et Slags Forhal; den er nødvendig for Høets Aflæsning og Læsning og vil vistnok vise sig bekvem i mange Retninger. Mod Vest er affat 2 Rækker Kvægstader stilte ved en 8 Alen bred Gang, hvori man kan gaa og se Kreaturerne bagfra; den vil blive den egentlige Handelsplads, naar Stalden benyttes til Hjemmehandlen. Kvægstaderne ere ansatte til 4 Al. Længde og $1\frac{1}{2}$ Al. brede til hvert Dyr, medens Rækkerne ere delte ved Bomme til 5 og 5 Kreaturer. Mellem Kvægstaderne og den vestre Væg er angivet en 3 Al. bred Gang dels til Fodergang dels til at passere for at se Dyrene forfra. Mod Øst er der to Rækker sammenbyggede Faarefolde stilte fra Kvægstaderne ved en 6 Al. bred og fra den østre Væg ved en 3 Al. bred Gang. Medens det ved Hjemmehandlen er af særdeles Bigtighed at

kunne paa een Gang holde Faarene samlede i store Flokke og sondrede i mindre Partier efter Kvaliteten, er dette Hensyn af helt underordnet Betydning for Exporthandlen, hvor Dyrene jo dog skulle blandes i Skibet; da større Følge baade give mere Rum og tillade Fodring og Banding paa bekvemmere Maade, har jeg tænkt mig, at det vilde være rettest, idetmindste at gjør de to Trediedele af Faarefoldene store som angivet paa Tegningen; Fodringen kan da ske af bredformede Høhække, som kunne hejstes op under Loftet, og fyldes gennem Lemme i dette og derefter lades ned til Faarene; saadanne have i Deptfjord, og man er meget tilfreds med dem der, skjøndt man ikke kan fylde dem saa nemt, da man ikke har Hømagazin paa Loftet der, men Hø gennem Taget. I hver af disse Afdelinger anbringes et Vandtrug med Vandopstander. Til Kvægstaderne have fortløbende Vandtruge af $\frac{1}{2}$ Al. Brede og 6 Tommers Dybde, og under dem anbringes Fodertruge af 1 Al. Brede og 2 Tommers Dybde; da den væsentligste Fodring vil bestaa i Hø, kunne de ikke godt være smallere. Ved hvert Vandtrug er en Vandhane og i Bunden af Trugets modsatte Ende, hvortil der er svagt Fald, en Skruerprop, hvorigennem Vandet kan ledes ned i Foderkrybben, der atter har Fald den modsatte Vej, saa at den nemt kan skylles ren.

Gulvet bør vistnok helst lægges af Beton; især for Faarene er det af megen Betydning, at Gulvet er ganske jævnt, da Lammene ofte ere omfødede, naar de komme til Markedet, og naar det skal være uigjennemtrængeligt for Bæde, hvad der maa være en ufravigelig Fordring, samt nemt at holde rent, saaer man næppe noget billigere eller bedre end god Beton. I Deptfjord er der Mursten paa Kant, men det er gaaet itu flere Steder. I Faarefoldene vil det vistnok være bekvemlest at lade Gulvet have Fald til en Kende mellem begge Længdeafdelinger; ved Kvægstaderne bør Faldet gaa til en Kende bag Kreaturerne; men denne behøver ingenlunde at være nogen egentlig Grebning, da Fedekvæg kun kaste forholdsvis lidt Urin, og Gjøduingen jo sædvanlig er fast og vel helst bør sam-

les efterhaanden af Staldfolkene. 2 a 3 Gaslngter anbragte paa passende Steder ville vistnok kunne give tilstrækkeligt Lys til at ordne og passe Kreaturerne ved.

At der anbringes Brandhaner paa passende Steder med Sprøjteslanger, og at Folkene holdes til at være bekendte med deres Brug er vel en Selvfølge.

For Lunhedens Skyld bør Murene være hule, og af samme Grund saavel som for at hindre Dunster i at trænge igjennem det, bør Loftet være gibset og Indstuddet belagt med tilgjort Ler. Højden har jeg ment at burde være 8 Al. En ringere Højde vil dels blive trykkende i et saa stort Rum, dels lægge Hindring iveness for en god Ventilation; det forøgede Rum at opvarme, som 1 Alen eller 2 mere i Højden giver, er ganske vist en Anke derimod, som overhovedet mindre Stalde lettere vilde kunne holdes lune, men jeg har dog ikke troet at burde tillægge disse Betragtninger noget overfor de Fordele, som et saadant stort Lokale vilde byde som Handelsplads. Vinduerne kunne anbringes i 5 Alens Højde fra Gulvet, $2\frac{1}{2}$ Al. høje og 2 Al. brede med 1 Alens Piller mellem dem. De nederste $\frac{2}{3}$ Dele af dem maa være faste og kun de øverste til at lukke op for Ventilationens Skyld. For Ventilationen anbringes der endvidere 4 Trækforstene med 2×2 Alens Rysning.

Det store Loftskrum vil vistnok kunne udlejes med Fordel, da det er af stor Betydning at kunne optjære Hø i Masser paa bekvem Tid, presse det og henlægge det til Forbruget; ogsaa de mindre Rum udmed Taget saavel til Foder som til Rekviziter, saasom Hornreb, troer jeg ville blive søgte af Kommissionærerne; foreløbig behøvede der jo kun at indrettes et mindre Antal af dem. Folketamrene bør vistnok helst indrettes paa Loftet, da det vel bør anordnes, at der holdes Staldvagt, naar Stalden benyttes.

Taget har jeg tænkt mig tænkt med Spaan, da Tegl jo ikke kunne anvendes, hvor der skal være Hø, og Spaan desuden ere langt lettere. 3 Deptford er der Skifertag, men der er som sagt heller intet Loftskrum.

Da der kun kan rummes 120 Stkr. Kvæg i denne Stald, naar de skulle have det bekvemt som for Exporthandelen, men denne har Brug for Staldrum til flere og forhaabentlig vil faa Brug for Rum til mange flere, bør der bygges en Kvægstald endnu til dette Brug; men den vil vistnok hensigtsmæssigt kunne indrettes som en ganske almindelig Kvægstald, da den ikke tillige skal kunne tjene Hjemmehandlen.

Jeg har gjort Udkast til en saadan (Fig. b) Væst for den store Staldbygning; med den angivne Udstrækning vil den kunne afgive bekvemt Rum for 136 Stkr. Kvæg; der vilde altsaa i det Hele blive Staldrum for 256 Stkr. Kvæg, hvad der vel foreløbig vil kunde fyldestgjøre Kravet. — Her har jeg tænkt mig det rettest at stille Kvæget i to Rækker med Hovederne mod en Fodergang i Midten, baade fordi det gjør Fodringen nemmere, og fordi Kvæget jo oftest er vant til at staa saaledes i Hjemmet. Højden har jeg tænkt mig 6 Alen, Vinduene almindelige, højt anbragte Staldvinduer, Gulvet af Beton og Loftet gibstet som i forrige Bygning. Ogsaa her kunde der være Hømagazin, Rekvisitrum og Folketamre paa Loftet. I denne Bygning burde maaske fire 5 Alens Døre, som angivet paa Tegningen, være nok.

Bed Hjemmehandlen er det i hvert Fald ikke at ønske og maa ej heller betragtes som Regel, at Dyrene skulle staa paa Torvet længere end nogle Timer, og for den Tid behøves der ingen særlige Indretninger til Fodring eller Banding, ligesom det ialtfald for Kvægets og maaske ogsaa for Faarenes Bedkommende næppe vil være rigtigt at stille dem under Tag. Der er nemlig idetmindste en Hovedfordring, som ikke godt kan ske Fyldest i dækkede Rum, og det er, at der for Handlens Skyld bør være Lys, som det kun kan faaes under aaben Himmel. I Deptford, hvor der dog er udmærket Lys fra oven i Stalden, flyttes alt Storkvæget ud under aaben Himmel paa Markedsdagen, saafremt Vejret kun nogenlunde tillader det. Og for den, der blot nogle Gange har gaaet i de til Londons Kvægmarked søjede Stalde eller dækkede Rum, hvad man nu

skal kalde dem, bliver det indlysende, at Dyrene igrunden ere langt bedre stillede under aaben Himmel end i dem, naar netop fraregnes den Stade Faar kunne have af at faa megen Regn i Pelsen; thi der er en ganske ulidelig Slud i en større Samling af saadanne for Vinden aabne Skure. De have omtrent alle Staldens Ubehageligheder uden at byde dens Ly. Men dernæst skulle Dyrene ogsaa være stillede saaledes, at man nemt kan overse dem fra alle Sider, hvorfor Faarestaldene bør være indrettede paa den Maade, at Faarene baade kunne holdes samlede i større Partier og sondrede i mindre Flokke paa een Gang, ligesom Kvægstaderne skulle være beregnede dels paa et ikke lidet fluktuerende Antal og dels paa, at Kvæget kan bindes i den Stilling, hvori det tager sig fordelagtigst ud; men ejheller disse Fordringer lade sig let tilfredsstille i Hus uden usforholdsmæssig Beføstning.

Selvfølgelig kræver Hjemmehandelen ogsaa Staldrum; men jeg skjønner ikke rettere, at det vilde være bedst, idetmindste foreløbig, ikke direkte at gjøre noget for den i saa Henseende, da de forhaandenværende Stalde paa Vesterbro vistnok tildels kunne gjøre Fyldest hertil, og Konfluxen dog vil gaa til dem i Begyndelsen og maasse endog i en Aarrække, indtil de personlige Forbindelser, som ere knyttede til dem, have forandret sig.

Hertil kommer endnu, at naar Husene for Exporthandelen ere byggede saaledes, at de kunne gjøre Fyldest i Maj, Juni og Juli, da den væsentligste Udførsel finder og bør finde Sted, saa ville de kunne afgive meget Rum for Hjemmehandelen i den øvrige Tid, altsaa især i den Tid, da Bejrliget kan gjøre det mest ønskeligt at holde Torv med Kreaturerne under Tag.

For Kalve og Svin vil det derimod være ønskeligt at have dækkede Torvepladser, da disse Dyr mindre bør udsættes for Bejrliget, og Kummene, denne Handel kræver, ikke behøve at være store, ligesom disse Pladser fordre en særlig Indretning, saaledes at Dyrene nemt kunne gaa fra Bogne ind paa dem, idet at Transport af disse Dyr helst bør foregaa til Bogns, og hele deres Indretning kræver saameget Træværk, at det vil

være fordelagtigt at stille det under Tag. Med Hensyn til de Svin, der skulle exporteres har jeg været meget i Tvivl om, hvormeget der burde gøres for dem; der kan ingen Tvivl være om, at der undertiden vil blive stillet temmelig store Fordringer dertil, medens der til andre Tider og oftest slet ingen Brug vil gøres af Stalde for denne Export. Men jeg har tænkt mig, at der kunde indrettes en meget tarvelig Stald til dem Øst for Slagtehusene, Nord for Afsondringsstalden; naar de have Ly og Læ er det vel omtrent nok for dem.

De paa hosføjede Tegning fremstillede Kvægstader ville kunne afgive Plads til 558 Stkr. Kvæg. Gangene mellem Vindebommene ere her ansatte til 3 Alen; de ere kun 3 engelske Fod paa Londons Kvægmarked, men man gaar langt fra ugenert der, navnlig naar Dyrene have lange Horn, og den Sikkerhed, som disse Gange byde mod uvane Kreaturer, der ere komne løse, kan jo nemt opnaaes ogsaa i bredere Gange, naar de affærres for Kreaturer ved tre Piller i Indgangene istedetfor ved een, som Tilfældet er paa Londonner Markedet.

Til disse Stader hører der kun Vindebomme, fortløbende og uden Ringe, idet Kvæget bindes med Hornreb ved et Halvstik til den øverste; Højden er paa Londonnermarkedet 3 eng. Fod og 4 Tommer, og Inspektøren for Markedet dér lagde megen Vægt paa denne Højde; den var tykt understreget i hans Bog, og han gjorde mig særlig opmærksom derpaa. Det er naturligvis saaledes at forstaa, at Vindebommens Højde skal svare til Kreaturerens Højde, naar Dyrene skulle tage sig fordelagtigt ud, og saavidt jeg har kunnet finde er det Højden over Mantekammen det her kommer an paa. Rettest vilde det vel være at gøre Højden af Bommene noget forskjellig i de forskjellige Afdelinger og da selvfølgelig ordne det saaledes, at Ordningen kan lette Overfskeligheden af Varerne.

Til Gulv vil vistnok Brolægning være hensigtsmæssig her; der er Brolægning over hele Londonner Markedet.

Bed Faarefoldene har jeg ligeledes angivet nogen Forskjel i Størrelsen, idet jeg har tænkt mig Dyrene nogentunde for-

terede efter denne; gennemsnitlig ere de 7 Alen lange og 6 Alen brede, 10 Følge i hver Afdeling og indrettede saaledes for Sorteringens Skyld som angivet ved den nordre Afdeling i Stalden. Her vil da kunne være Plads til 1320 Faar. Her bør vistnok Gulvet være af Beton, for jeg hørte Klage over Brolægningen i Faarefoldene paa Londennermarkedet, og ved at tale med Slagtere derom herhjemme er jeg kommen til den Overbevisning, at Betongulv vil være det mest tilfredsstillende.

Paa Londenner Markedet er alt særdeles solid indrettet; alle Stolper, som staa i Jorden, ere af støbt Jern med forneden aabne Hylstre, i hvilke Tværtræerne passe ind og ere fæstede med Nagler. Sukkerne til Laagerne i Faarefoldene ere lige saa simple som hensigtsmæssige, kun en Ring i Laagen, som smøges over en Tap i den tilsvarende Jernstolpe.

Ved hver Afdeling er der en Gaslygte, ligesom der er anbragt et rigeligt Antal Lygter ved Kvægstaderne; de ere nødvendige, for at Ordningen af Dyrene kan ske betids paa Markedsdagene.

I det dækkede Stade Øst for den store Stald er Gulvet hævet 1 Alen over Vejen for Tilfjorslens Skyld, og det er omgivet med et Rækværk, som kan hindre Dyrene fra at falde ned; langs Midten gaaer en Alens Vej, som fører ned til en Tværvej midt paa Stadet, hvorad Dyrene kunne drives, ifald det ønskes. Den søndre Ende er tænkt indrettet til Grise, som komme i Markedet herhjemme. De hertil bestemte Følge have temmeligt stærkt Fald ind mod Midtvejen, store Vandtruge og bør helst have Betongulv. De have Dobbelt-Laager mod Vejen, der ved at flaaes op danne Rækværk til den Bro, som Bogens Bagsmæk udgjør, naar den flaaes ned, og Udgangsdøre til Midtvejen.

Kalvestaderne bestaa af lignende Tremmeværk som det i de aabne Faarefolde, stillet saaledes, at det danner to og to Stader med hinanden med $2\frac{1}{2}$ Alen til hver Række Kalve og 3 Alen Vej mellem dem. Laagerne mod Vejen kunne være som

paa Svinefoldene, og Udgangsdøren til Midtvejen ligesaa; af hver 2 og 2 Stader vil der da kunne blive en Lammefold, naar de ikke behøves til Kalve, og der er ingen Tvivl om, at nogle dækkede Lammefolde ofte ville være særdeles velkomne i slemmt Vejr, da Lammene vel kunne lide en Del, ligesom de ubetinget tabe meget i Udseende ved at faa megen Regn i Pelsen. Som her angivet ville de jo faa en ret passende Størrelse for Hjemmehandelen, nemlig 6 Alens Dybde og 8 Alens Længde, altsaa kunne rumme 30 a 40 Lam hver.

I Forbindelse med Kvægtorvet bør der vistnok indrettes Slagtehus, men om disse skulle være offentlige og altsaa underkastede Kontrol fra Statens Side eller private, maa det vel nærmest blive Lovgivningsmagtens Sag at drøfte.

Ganske vist kan der næppe være Tvivl om, at offentlige Slagtehus vilde være ønskelige i hygieinisk Henseende; thi er det ogsaa især Hesteflagterierne, som burde være undergivne Kontrol, fordi Hesten ikke opdrættes til Slagtedyr, men kun anvendes dertil, naar den paa Grund af Alderdom eller Sygdom er bleven ubrugelig til dens egentlige Tjeneste, saa gjælder dette dog i en ikke ganske ringe Grad ogsaa for Mallekvægets Bedkommende. Der er maaske ingen, der mere end den praktiserende Dyrlæge har Lejlighed til at erfare, hvor ofte der i denne Retning bydes Publikum noget, som næppe er foreneligt med Hygieinens Fordringer, idet det kun altsfor ofte hændes, at en Kur afbrydes med den Erklæring af Ejeren, at nu skal Koen sælges eller er allerede folgt til en Slagter, og da naturligtvis uden Hensyn til, om Kadaveret vil kunne afgive sund Føde eller ikke. Det er jo kun i enkelte Tilfælde, at Loven sætter Dyrlægen istand til at hindre slikt, og at han skulde gjøre særlige Anstrengelser derfor, var maaske nok et ubilligt Forlangende, idet han let vilde skade sit Klientel derved. Og med den Betydning for Dje, som den nyere Tids Undersøgelser ville tillægge Kvægets Tuberkulose som Kilde til Men-

neffets Lungetæring, tør det maaste antages, at Autoriteterne engang ville finde sig beføjede til at tage denne Sag i deres Haand. Men med alt det vilde et slikt Skridt som Paabydelsen af Slagting i offentlige Slagtehusse dog altid være et saa stort Indgreb, at det næppe lod sig forsvare uden særdeles gylldige Grunde og efter moden Overvejelse.

En anden Sag vilde det være, om der byggedes Slagtehusse at leje ud til de Slagtere, som ønskede det. Det vilde jo være en aldeles ligefrem Sag, og det vilde dog ogsaa frembyde flere Fordele af den Betydning, at det vel kunde være et Offer værd, selv om et saadant gjordes nødvendigt.

Som denne Sag nu er ordnet ere jo Slagtehusene om ikke banlyste fra saa dog uglefete i Nærheden af Baaningshusse. Mange Steder bliver det jo ligefrem forbudt at opføre Slagtehusse, og kan et saadant Forbud end vel finde sin Berettigelse i sanitære Hensyn, saa maa det dog altid erindres, baade at et slikt Forbud dog er et Indgreb i Ejendomsretten, som vel kun er forsvarligt, naar der ingen anden Udvej gives, og at det meget let bliver ligt med en Monopolisering til Fordel for de Slagtere, som have Slagtehusse, medens det tværtimod bør være Myndighedernes Sag at virke for en saa fri Konkurrence som muligt, hvor det gjælder Tilvejebringelsen af en Nødvendighedsartikel for Befolkningen, som Tilfældet er her.

Imidlertid er det ved den nuværende Ordning ganske vist, at Slagterier i bebyggede Kvarterer ere alt andet end ønskelige, idet meget af Affaldet de fleste Steder kun afgiver Rilder til Forurening af Luften.

Man behøver visseelig kun at gaa igjennem Valby en smuk Sommerdag for at blive overbevist om, at der falder noget fra Slagterier, som er Snabs, naar det ligger paa urette Sted, medens det kunde have Værdi og tilmed ikke ringe Værdi, naar det kunde komme paa rette Plads. Men en Samling Slagtehusse byggede efter en bestemt Plan vilde ogsaa muliggjøre Indretninger, hvorved denne Ulempe kunde undgaaes, eller hvorved mulig endog det, som nu er til Skade, kunde gøres frugt-

bringende, idet det idetmindste lod sig tænke, at der med Fordel kunde vindes Gjødning, naar Materialet saaledes blev samlet.

Dg hertil kommer, at Indretningen af saadanne Slagtehusse næppe vilde kræve noget Offer, men maasse snarere kunde være en god Entreprise. Af mange om ikke de fleste Slagtere vilde et Tilbud om Leje af et vel indrettet Slagtehus ganske vist blive modtaget med Glæde, thi der føles haardt Trang til bedre Lokaler for dem; mange Steder ere de henviste til at slagte i en Port eller et Skur, som ikke har anden Udkomst til at være Slagtehus end den, at det ligger skjult, hvor altsaa Indretningerne i alle Henseender ere ubekvemme, hvor derfor kun Raaheden kan føle sig hjemme, og hvor det er umuligt at holde den Orden, som idetmindste Flertallet af Slagterne upaatvivelig ønske lige saa meget som Publikum.

Men der er dog en Omstændighed knyttet hertil, som maasse nok kan være Anledning til at denne Sag ikke vil kunne gaa saa ganske glat, og det er, at Slagtehusse omtrent kræve Svinestier som et nødvendigt Appendix. Baade er denne Forening ønskelig, fordi derved meget bliver nyttet, som ellers let vilde gaa tilspilde, og dernæst have Slagterne eller mene i alt Fald at have en saa betydelig Indtægt af deres Svinehold, at det vilde være tvivlsomt, om mange vilde leje Slagtehusse, hvortil der ikke hørte Svinesti, og aldeles utvivlsomt, at de kun vilde give en meget ringere Leje af det Lokale, hvorved der ingen saadan maatte være. Men en saadan Samling af Svinestier vilde jo ganske vist være en meget betænkelig Sag, om end Beliggenheden og en saa hensigtsmæssig Indretning, som de vilde kunne gives her, maatte kunne veje stærkt til Fordel for en sliq Ordning. Jeg skal derfor afholde mig fra at komme med noget, der kunde ligne et Præjudicium i denne Sag, men henstille den til Diskussionen, idet jeg kun beder om Tilladelse til at fremlægge et Udkast til en saadan Samling Slagtehusse, som jeg kunde tænke mig dem ønskelige.

Hvert Slagtehus burde maale $4\frac{1}{2}$ Al. indre Rum i Breden; det vil altid være tilstrækkeligt, og mere bør der jo ikke være. Det egentlige Slagteri skulde udgjøre den forreste Afdeling, være 6 Alen dybt og have Taget til Loft. I Taget to store Vinduer, saaledes at Lyset væsentligst kom fra oven, en Omstændighed paa hvilken der ikke kan lægges formegen Vægt til denne som til mangan lignende Gjerning; i Formuren et Vindue og i Stillerummet bagtil et stort Ditto. Gulvet med Fald bagtil og det saavel som Væggene lagt med lys Cement. I Loftet Hejseindretning og paa Kanterne af Sidevæggene i Loftshøjden Skinner, paa hvilke en eller to Bomme, til at hænge Storkræet paa, kunde løbe paa Ruller; paa Væggene 2 Rækker Kroge til Kalve og Lam samt Fløjbrædder til at flaa ud. Der vilde der bekvemt kunne slagtes 4 Stkr. Storkræ og mindst 40 Stkr. Kalve og Lam i et saadant Lokale; under Vinduet Vandhane med Sprøjteslange og fra Gulvet Afløb med Vandlaas til Kloaken. I Døren ud til Gaden et Rætværk i den nederste Fylding at lukke med et Skod indvendigt. Naar Slagtingen var til Ende, kunde der aabnes for Rætværket i Døren, Vinduet til Gaden og Tagvinduerne; saa kunde der blive raft Træk, hvad der jo er særdeles ønskelig.

Bag Slagteriet skulde være et 5 Alen dybt Skolde- og Saltkammer med indmuret Rjedel til Skoldning og Talgsmeltning, cementmuret Kammer til Saltning af Huder og Kalvestind med Afløbsrør for Saltlagen til Kloaken og et stort Bord til at flaa ud under Vindnet, hvorpaa Indmaden osv. kunde ordnes. Rummet maatte gjerne være 5 Alen dybt, da der skal være Plads til Tønder til at høre Talgen i, til Svinæde osv.

Ovenover dette Rum Loftskammer med Rakelovn. Saa vel fra Slagteriet til Smeltehuset som fra dette til Gaarden en bred Dør, saa at der kan trilles igjennem den med en Bør. Bag Slagtehuset udfør den Del af Væggen, hvor den indmurede Rjedel findes, Svinesti med Træk til Skorstenen, Fald med Afløb til Slamkisten, Halvtag.

I Gaarden Gjødningskumme med Plantedæksel, saa der kan tjøres over den, og bagerst Tørreplads til Lammestind.

Kloaken kunde have Afløb til et lille Slambasin, hvori Gjødningsstofferne kunde affætte sig, medens Vandet løb til Stranden.

Jeg tør naturligvis ikke indlade mig paa at afgjøre, hvorvidt et saadant Basin vilde kunne forrente sig, men at skjønne efter det, jeg har seet blive sendt til Kloaken fra Slagterierne, skulde jeg næsten tro det.

Det hele Areal, der vil medgaa til de her foreslaede Anlæg, vil udgjøre 64,500 Kvadratalen, idet det er 300 Alen langt og 250 Alen bredt.

Jeg har tænkt mig det indhegnet, og det bør det vistnok ogsaa for Overholdelsen af den nødvendige Orden være. — Londenner Markedet er omgivet med et meget højt, støbt Jernrækværk. — Der burde da være to Indgange, en mod Byen og en mod Havnen. Inden for Porten kunde anbringes smaa Huse med Bejerbod for Kvæg. Naar den, der ønskede det, kunde saa sine Dyr vejede her, brændt med et Nummer paa Hornet og Vægten noteret i en Protokol og angivet paa en med Nummeret betegnet Bejerseddel, troer jeg, at saadanne Bejeboder vilde blive benyttede i en ikke ubetydelig og i hvert Fald hurtig stigende Maalestof, da Trangen til at sælge efter Vægt vistnok er tilstede, og der endda er nok at skjønne ved at omsætte den levende Vægt i Slagtevægt, mere end ønskeligt som Betaling for Handelsmandens Kyndighed.

I Midten af Londenner Markedet staaer en ottekantet Bygning med Bankboder, Telegraf-Kontor, Kontor for Inspektøren osv. Denne Bygning er uundværlig dér, da Bruugen af rede Penge saa godt som slet ikke kjendes blandt Kjøber og Sælger, men alt afgjøres ved Bankanvisninger, undtagen Dravernes Drillepenge, som bestaaer i Kreatureernes Haledust, hvilken derfor vedkommende Driver sees at skjære af, saasnart

der er givet Haandslag paa Handelen. Mærket paa at Dyret er solgt er altsaa, at det er berøvet Haleduffen. At denne Maade at betale paa, hvor Talsen er om saa betydelige Summer som med Kjøb og Salg af Kreaturer, frembyder mange Fordele er saa indlysende, at jeg ikke behøver at fremhæve dem. Hvorvidt alligevel Forholdene skulde udvikle sig saaledes her, tør jeg naturligtvis ikke afgjøre, men jeg har dog taget en saadan Bygning med i Udkastet, fordi jeg troer, at den i hvert Fald kunde komme godt til Nytte ogsaa hos os. Hvad der nemlig ikke kunde bruges til Bank- og Telegrafkontorer vilde vistnok kunne finde god Anvendelse til Kontorer for Kommissionærerne, der jo altid vilde have størst Fordel af at være midt i deres Forretnings-Kreds.

Den af Ottekontanten betingede Form paa Kontorlokalerne vilde jo være meget heldig.

I det sydøstlige Hjørne af Pladsen er angivet en lille Staldbygning bestemt til Affondringsstald for saadanne Dyr, som vise Tegn paa en Sygdom, der bør udelukke dem fra de øvrige.

Saavidt Terrænforholdene tillade det, bør der vistnok indrettes Fælleder 3: indhegnede Græspladser, hvorpaa Kreaturerne kunne slippes løse; der findes saadanne ved Londons Kvægmarked, og naar det kan betale sig at holde dem der, maatte de vel endnu bedre kunne betale Jordlejen her. At de kunne undværes er en Selvfølge, men der er paa den anden Side ingen Tvivl om, at de ville blive stærkt benyttede, da det ikke sjældent hænder nu, at de Handlende leje en Flok Kreaturer ind for nogle Dage paa en Mark i Byens Nærhed, skjøndt baade Transporten dertil og derfra og Opfyndet med Dyrene dér maa blive langt dyrere for dem og mere omständeligt end det vilde kunde blive, naar der var Fælleder i Torvets Omegn. Dertil kommer, at det for en eventuel Udvidelse af Torvet vilde være ønskeligt, om en Del af Terrænet blev lejt ud som Fælleder.

Jeg har afholdt mig fra at omtale Sagens Ønskelighed og Betimelighed, fordi jeg troer, at disse Spørgsmaal ere afgjorte i den offentlige Mening, og jeg har undladt at nævne Stedet, fordi jeg har antaget dette for givet, og jeg ikke har kunnet se nogen Plads, som vilde frembyde tilnærmelsesvis de Fordele for dette Øjemed som Enighedsværns Grund, især efter de Havnearbejder som nu foretages der.

Hertil knyttedes følgende Diskussion:

Prof. Thomsen savner i det forelagte Udkast et Overflag over hvad et saadant Anlæg vil koste.

Docent Westring har betragtet dette som liggende udenfor sin Opgave, saa meget mere som en Komite, der blev nedsat af dette Selskab, for nogle Aar siden drøftede denne Side af Sagen. Dog vil han bemærke, at skjøndt Londennermarkedet er anlagt paa et meget kostbart Sted, og skjøndt der i selve London er lagt Fællede ud til Støtte for dette Marked, saa betaler dog Londennermarkedet sig sikkert godt.

Kommissionær Josephsen spørger, om det er Indlederens Mening, at Export- og Hjemmehandelen skal stilles ad, hvilket vil være uheldigt baade for Sælger og Kjøber, da Kvæget, der skal exporteres, for en stor Del maa pilles ud af den samlede Masse af tilført Kvæg, og tillige vil en sliig Skilning gjøre det nødvendigt, at der holdes Marked 4 Dage ugentlig istedetfor som nu kun 2. Nu holdes Markederne Mandag og Torsdag; om Torsdagen steer Dpfjøbet navnlig til England, da Englandsbaadene afgaa om Fredagen, men tillige foretage og saa Slagterne en væsentlig Del af Indkjøbet til det stedlige Forbrug om Torsdagen og bruge navnlig Mandagsmarkedet til at komplettere deres ugentlige Forbrug. — Han har været med til at affatte flere Udkast og Tegninger til et Kvægtorb, men ved dem alle har man stillet som det første og vigtigste Krav, at koncentrere alt hvad der skal sælges paa en saa lille

Plads som mulig uden dog at være sammenstuvet; den enkelte Sælger maa saaledes ønske at have sine Lammefolde liggende tæt ved Kvægtaderne, saa at han personlig kan varetage Handelen begge Steder, og tillige er det ønskeligt, at Sælgerne ere hinanden saa nær som muligt. Docent Westrings Udkaft har aldeles intet Hensyn taget til denne Fordring, men henvist Kvæg og Lam til 2 fra hinanden fjernede Steder paa Markedet, og allerede af den Grund forekommer Planen ham uheldig. Lammefoldene maa helst være lukkede; derimod er det unødvendigt at have, som Forslaget antyder, lukket Stald til Kvæget, da dette ikke lader sig rigtig bedømme i Stald, og selv om Dyret salbydes staaende i Stald, maa det dog præsenteres ude, inden Handel kan afsluttes. Her bør altsaa ikke være Tale om Stalde, men kun om en Stadelplads for Salg af Kvæg, og derved vil det blive langt lettere at faa et Kvægtorv, hvorimod det vist vil trække lange ud, hvis vi forlange, at Magistraten tillige skal sørge for Opstaldningsrum for Markedskvæget. Vor Markedsplads maa kunne tage mod 500 Kreaturer og 2—3000 Lam, saa at den forelagte Plan, der kun frembyder et ringere Antal Pladser, ogsaa i saa Henseende er ufyldestgjørende.

Docent Westring veed meget vel, at Export- og Hjemme-handelen ikke kan eller bør stilles ad, men dette følger heller ingenlunde af hans Plan. Naar han har fordret Staldrum for Exportkvæget, da er det ligefrem, fordi Folk, der sende deres Kvæg langvejs fra, kræve bekvemme Opstaldningsrum. Det maa bero paa en Misforstaaelse, naar Hr. S. mener, at den forelagte Plan ikke giver Plads nok; thi der er Plads til mange flere Stkr. Kvæg og næsten til ligesaa mange Faar som Hr. S. nævnde. Exportstalden kan nemlig rumme 260 Stkr. Kvæg og 700 Faar; og selve Markedspladsen kan rumme 568 Stkr. Kvæg og 1320 Stkr. Faar, og desuden er der Plads for Faar i Kalvestaderne. — Han indrømmer muligvis at have taget lidt for meget Hensyn til Rjøberen, men det kan dog ikke nægtes, at det for ham er af Bigtighed nøjagtig at vide, hvor

han skal gaa hen for at træffe det, han netop ønsker at købe. Søvrigt er Planen vist lagt saa koncentrerende som muligt, naar man ikke vil give Afkald paa de brede Veje, og dette troer han ikke vil være rigtigt. — Han er enig med Hr. J. i, at Kvæget sælges bedst paa aaben Plads, og herom hersker næppe heller Tvivl andetsteds. I Deptford, hvor man havde Stalde til Kvæget paa Markedspladsen, blev det strax truffet ud paa den aabne Plads, saasnart Vejret tillod det.

Komm. Josephsen. Skal Kvæget staa i Staderne indtil det er solgt, og først da gives Plads i Stalden, saafremt det er kjøbt til Export?

Docent Westring. Nej, det kan strax ved dets Ankomst til Markedspladsen indstaldes, og da blive truffet ud paa Pladsen paa selve Markedsdagene.

Komm. Josephsen seer da ingen Nødvendighed i at behandle dette Kvæg anderledes end det andet Salgskvæg.

Docent Westring mener dog at en saadan lukket Staldplads er meget ønskelig for Transithandelen.

Komm. Josephsen. Men en saadan Skilning kan ikke foretages mellem Exportkvæg og Kvæg til Hjemmebrug. Naar han f. Ex. modtager 20 Stkr. Kvæg fra en Mand til Forhandling, og de 5 deraf egne sig til Export, kan han ikke sætte disse 5 hen i Exportstalden og have de andre paa et andet Eted. Sælgeren maa som sagt have alt det samlet, han skal sælge.

Prof. Thomsen maa efter disse Udtalelser antage, at det er vigtigere for Kjøbereren let at kunne træffe Sælgeren end netop den Slags Dyr, han ønsker. Og naar det menes, at den foreslaaede store Bygning til Exporthandel er overflødig, saa kan det Hele reduceres betydeligt, thi det, der saa egentlig vil kræves, er at saa en aaben Markedsplads med det nødvendige Bomme- og Træmmeværk til Stader og med nogle saa Nødvendighedsbygninger. Og hertil vil da heller ikke behøves, som til den foreslaaede Plan, 5 Tdr. Vand med et yderligere Tillæg af Fældeer.

Prof. Stockfleth. Nej, dette er dog næppe Meningen. Kravet om et Kvægtorv er netop væsentlig fremkaldt ved Mangel paa Stalde, og man har hidtil altid tænkt sig, at der ved Kvægtorvet burde bygges Stalde, hvor Kvæget kunde staa fra den ene Markedsdag til den anden, hvis saa ønskedes. Smid- lertid vil han ogsaa bemærke, at det synes, som om Indlede- ren ved sin Plan mere har tænkt paa et engelsk end paa et kjøbenhavnskt Kvægmarked, ved hvilket sidste Forholdene nødven- dig kræve, at alt er saa samlet som muligt. — Opsørelsen af Slagtehusene er et Punkt af stor Vigtighed ikke blot for Slag- terne men ogsaa for Befolkningen, for at der kan føres en nøje Kontrol med, at der ikke saaledes som nu bliver slagtet Dyr med Lungesygge, Kræft o. lg. Sygdomme, hvis Kjød enten ligefrem bliver solgt eller ogsaa lavet til Pølser. Slagterierne bør derfor ordnes saaledes, at de give Lejlighed til et saa nøje offentligt Tilsyn som muligt; dette kan vel ske paa flere Maa- der; men Slagtehusene i Wien og Stuttgart turde muligvis særlig fortjene at blive tagne til Mønstre i saa Henseende.

Prof. Brosch kan tiltræde den sidste Talers Bemærknin- ger om, at det ved Indretningen af Slagtehusene er nødvendigt at sikre Folk, at der kun salbydes sundt Kjød. Men ikke min- dre vigtige ere de hygieiniske Hensyn, der nødvendigvis maa tages ved Ordningen af offentlige Slagterier. Docent Wes- trings Slagtehus tilfredsstille ikke i saa Henseende, og vi maa hellere slet ingen saa end saadanne Slagtehusene, hvorved Fremkomsten af ordentlige og tilfredsstillende kun vil blive skudt tilside eller ud i en fjernere Tid. La Valette i Paris vil vist være et af de smukkeste Forbilleder, vi kunne vælge ved Ordningen af offentlige Slagterier. — I Forbindelse med et Kvægtorv bør der være Stalde, der i hvert Fald kunne mod- tage de værdifuldere Dyr, som i Reglen exporteres; thi naar disse komme fra Fedestaldene, maa de kun drives og tumles saa lidt med som muligt, da de ellers tabe alt for meget i Værdi, og det er særlig nødvendigt, naar de skulle exporteres, for at de da kunne tiltræde Rejsen i en saa lidt forstumlet og

anstrængt Tilstand som mulig. Taleren anseer det ønskeligt, at der lægges Vægt paa dette Punkt, for at den Interesse, der nu begynder at ytre sig for at fede og at fede godt, ikke skal hæmmes ved at de værdifuldere Dyr, der produceres, lide for meget inden Afsetningen. Dermed er jo imidlertid ikke sagt, at ikke ogsaa Stalde for de andre mindre udviklede Dyr ville være heldige, men det bør fremhæves, at Stalde for Exportkvæg ere særlig ønskelige.

Docent Bay takker Prof. Stockfleth for at han har krævet Slagterierne saaledes ordnede, at der kan sikres Befolkningen sundt og godt Kjød. Med Hensyn til den forelagte Plan finder ogsaa han, at den nærmest er formet i en engelsk Kamme, som ikke passer paa vore Forhold, thi medens der paa det store engelske Kvægtorv væsentlig forhandles Slagtekvæg, bliver der paa Kjøbenhavns Markedet baade forhandlet Slagte- og Malkekvæg. Dette sidste, der altsaa atter vender tilbage i Landets Besætninger, kræver bestemt, at der gjøres alt hvad der kan for at beskytte en slig Markedsplads mod at blive Arnestedet for smitsomme Sygdomme, naar saadanne maatte komme herind i Landet. Den nuværende Markedsplads, Trommesalen, er i saa Henseende saa slet, at man kan sige, at hvert eneste af de Levedyr, der forhandlede der i Aaret 1869—70, og som førtes ud til Landmandene, bragte Mund- og Klove-sygen med sig og bidrog væsentlig til at denne Sygdom da voldte Landet et Tab, der sikkert idetmindste kan sættes til 1 Million Rigsdaler. Hvor smitsom denne Sygdom er godtgjordes tilstrækkelig ved den bekjendte stærke Udbredelse af Smitten efter Egskov Marked 1869. Gulve, Bomme, Kælværk og lignende paa et saadant Kvægtorv, bør være af et Materiale, hvori Smittestoffet ikke kan trænge ind og skjule sig; af denne Grund ere f. Ex. alle Bommene i La Vilette af Bern, og ogsaa han anseer dette Kvægtorv for særlig mønsterværdigt. — Indlederen anførte, at Kvæget, der bragtes til Salg paa Kvægtorvet, skulde ordnes efter Højden; — naar man en Gang har været paa en Markedsplads en Markedsdag, vil man

indse at slikt vil være fuldstændig ugjærligt. — Angaaende Slagteriernes Ordning vil han bemærke, at en Svinesti ikke bør forenes med et Slagteri, thi med Svinene følge Rotter, og at have disse i Nærhed af Rjødoplagene vil sikkert være lige saa uheldigt som den Stank, de ville føre med sig efter at have undermineret Gulvet og Jordsmønnet. Ligesaa troer han ogsaa, at enhver Slagter vil frabede sig den foreslaaede Ordning om at have Talsmæsteriet, med al den derved foraarsagede kunstige Varme og Ds, i umiddelbar Nærhed af Rjødoplagene, og man vil neppe heller finde en saadan Ordning andet Steds.

Prof. Støckfleth. Der er en Fare for Smitte ved alle Kvægtorve, helt kan den ikke undgaaes; men den er mindre hos os, der kun indføre Kvæg fra Sverrig, end i England, der faaer sit Kvæg fra saa mange Steder. Faren for Smitte maa søges modvirket ved at splitte Kvæget i flere Bygninger og ved at have et godt veterinært Tilsyn. Skulde der udbrude en smitsom Sygdom her i Landet, da maa man enten helt spærre Markedet og forbyde Salg, hvis Sygdommen er af en alvorlig og farlig Art, hvorimod slikt vel ikke lader sig gjøre for lette og milde smittende Sygdomme, men Publikum skal da underrettes derom, og man maa da overlade Folk selv om de ville løbe Risikoen ved at møde med sit Kvæg i den store Kvægafsamling paa et Kvægtorv.

Prof. Thomsen har ej tidligere omtalt Slagterierne, da Indlederen i sit Foredrag iaften ikke vilde lægge Vægt paa denne Side af Sagen; men skulle Slagterierne omtales, da maa det siges, at disse ere Hovedsagen, det som der navnlig for Byens Vedkommende er Trang til, og at der da til disse knyttes en Kvægmarkedsplads. Det er da tillige klart, at man ikke kan indrette disse Slagterier efter dem paa den foreslaaede Plan, som den offentlige Kritik snart vilde underkjennde, ligesom den sikkert ogsaa vilde frabede sig, at der indrettedes en Samling af Svinerier i Nærheden af Byen, saa man blev nødsaget til at flytte det hele Apparat længere bort. — Det Kvægtorv, der da skal knyttes til de offentlige Slagterier, be-

høver kun at være en aaben Plads, hvor hver Sælger kan samle sit Kvæg paa et bestemt Sted. Kun til det Kvæg, der ej kan taale Transport eller ikke kan finde Opstaldingsplads andetsteds, vil det være nødvendigt at skaffe Stalde; men dette kan være lette Stalde og ikke saa store Stalde, som den foreslaede Exportstald, da Handelen ikke skal foregaa i dem.

Komm. Josephsen. I Øjeblikket er det navnlig Tran- gen til en god Stadeplads, der er det vigtigste. Med Tiden ville Staldene paa Vesterbro falde bort, og vil Kommunen da bygge Stalde til de Handlendes Brug, vil det være heldigt, især hvis de bygges uden om Markedspladsen, og gjøres smaa f. Ex. til 20 Str., hvorved det bliver lettere for Kommissio- næren at fortære det modtagne Kvæg, saa at han kan samle hvad der skal exporteres i én Stald, og hvad der skal sælges paa Stedet i en anden. Derved vil der tillige skaffes Kvæget mere Ro, saa at det først ankomne Kvæg ikke foruroligedes hver Gang, der kommer en ny Drift Kvæg. — Handelen med Lødekør er temmelig betydelig her paa Pladsen; der er Land- mænd fra større Gaarde, som gjøre deres Indkjøb paa Kjø- benhavns Marked istedetfor paa Landmarkederne, fordi de paa hint ofte have bedre Udvalg end paa disse. Denne Handel drives fortrinsvis af Handelsmænd, som ikke have faste Stalde her paa Pladsen, og for disse vilde det være en Lettelse, om der byggedes offentlige Stalde, der kunde lejes.

Prof. Støckfleth forstaaer ikke, hvorledes der i det Hele taget skulde kunne være Tale om her paa Pladsen at indrette et Kvægmarked, uden at der samtidig knyttes Bygninger til det, thi det er ikke blot Lødekør men ogsaa andet Kvæg, som ofte staaer over i flere Dage f. Ex. fra den ene Markedsdag til den anden.

Komm. Josephsen. I Hamborg har dog hver Kom- missionær sit Kvæg staaende i egne Stalde borte fra Markeds- pladsen, hvorhen det trækkes Markedsdagene.

Prof. Støckfleth vil angaaende Svineholdets Forhold til Slagterierne bemærke, at i Wien sælges Affaldet fra Slag-

terierne enten til Føll, som føre det hjem til deres Evin, eller Slagterne tage det med hjem til eget Evinhold.

Docent Westring. Om end Stalden til Exporthandelen ikke i Djeblikket vil være strængt nødvendig, saa vil den dog blive det mere og mere, alt eftersom Exporten voger, og Kvæget bliver værdifuldere. Han havde ment, at Staldene paa Vesterbro i Djeblikket kunde tilfredsstille, men at der vel senere vil kunne blive Brug for flere Stalde. — Et Talgsmelteri bag en Slagtebod finder man meget ofte, og det afføder heller næppe nogen væsentlig Ulempe, da det ikke saa meget er for Varme som for stillestaaende Luft med ildelugtende Ds, at man er ængstelig i Slagterierne, hvor der opbevares Kjød. — Han troer ikke, at der vil være nogen Fare for at godt behandlet, malet og rensset Træ skulde kunne gemme Smittestoffet, og at lave alt af Jern vil være meget kostbart.

Landboskoleforst. La Cour troer ogsaa, at Sagen bliver seet fra et for snevert Standpunkt, naar det menes, at den væsentligste Del af Opgaven vil være løst ved at skaffe Kjøbenhavn gode Slagtehusse med en hosliggende Salgsplads og et muligt Appendix af nogle Stalde. Kjøbenhavns Kvægmarked har i de sidste Aar faaet en stigende Betydning og vil fremtidig sikkert kunne faa en betydelig større, naar Lokaliteterne tilbyde Betingelserne derfor. Ikke blot vil paa Kjøbenhavns Marked, som allerede antydet, en Del af dem, der nu sammenkjøbe deres Kobesætninger paa Landmarkederne, søge dem paa et større og bedre forsynet Kjøbenhavns Marked, men ogsaa med magert Kvæg til Fødning vil der kunne ventes Handel, efterhaanden som vort Agerbrugs Udvipling medfører, at der lægges en stærkere Vægt paa Fødning, dels som selvstændig Bedrift, dels som et Supplement til Mejeridriften. Allerede nu indkjøbes en betydelig Mængde magert svensk Kvæg til de herværende Fedestalde, og der hentes Stude herved oppe fra Halland og Smaaland; med Tiden ville de blive hentede fra endnu fjernere Dele af Sverrig eller muligvis endog fra Lande, der ligge længere borte, og som ad Søvejen over Kjøbenhavn vil tage Del i Forsyning med

magert Kvæg til Fodning. Allerede denne Handel med Mejeri-
 løer og magert Kvæg vil kunne give Kjøbenhavns Marked en
 ikke ringe Betydning ved Siden af Byens Forbrug af fedt
 Kvæg. Men ogsaa for en stedse stigende Exporthandel af fedt
 Kvæg vil Kjøbenhavn rimeligvis blive benyttet, baade herfra
 Sjælland og fra det sydlige Sverrig. Taleren antager nem-
 lig, at Exporten til England ikke vil finde Sted fra Kjøben-
 havn og det sydlige Sverrigs Søstæder ad Søvejen, naar først
 Esbjerg bliver aabnet, men i hvert Fald vil den i den storm-
 fulde Aarstid gaa over denne Havneplads. Allerede nu koster
 en Stud, naar en hel Jernbanevogn tages, fra Kjøbenhavn til
 Frederiks kun 4 Rdl.; herfra til Esbjerg vil Jernbanetaxten
 vel blive $1\frac{1}{2}$ Rdl.; men dels ville disse $5\frac{1}{2}$ Rdl. sikkert
 kunne reduceres betydeligt, naar vi faa Dampfærge over Store-
 belt, som nu over Lillebelt, saa at Omlastning kan spares, dels
 vil en stærkere Konflux ad denne Route naturlig medføre en
 Prisnedsættelse, og dels vil Fragten fra Esbjerg til England
 sikkert blive en Del billigere end fra Kjøbenhavn til England.
 Men selv om der skulde betales 2 à 3 Rdl mere pr. Stk. i
 fuld Fragt fra Kjøbenhavn over Esbjerg til England end ved
 direkte Søtransport fra Kjøbenhavn til England, saa vil man
 dog sikkert vælge den første Linie, der vil kunne gøres 12
 Timer hurtigere under almindelige Vejrforhold, og i stormfuldt
 Vejr, let blive baade 1 og 2 Døgn kortere, da det farlige Skæ-
 gerak undgaaes. Ved en eventuel Markedsplads for Kjøben-
 havn bør der sikkert tages Hensyn hertil, saa at den kommer saa
 nær Jernbanen som mulig, og at der bliver Stalde for det Kvæg,
 der sendes til Byen for at sælges til Export, og som efter
 Salget skal vente paa de afgaaende Tag, thi det er for Kvæg,
 som skal tiltræde en saa lang Rejse, af stor Vigtighed, som
 Prof. Brosch allerede har fremhævet, at det omtumles saa lidt
 som muligt for Afreisen. Men i det Hele taget bør vist alle
 Stalde samles ved Markedspladsen, dels for at fri Færdslen
 paa Vesterbro for den store Ulempe, som private Opstaldnings-
 rum spredt ud ad Vesterbro af flere Grunde frembyde, dels for

at kunne have et saa nøje kontrolleret Tilsyn som muligt med at Kvæget, der forhandles, er sundt og ikke fører Smitte med sig. Dette er vigtigt for dem, der kjøber magert Kvæg og fører hjem i sin Besætning, men ikke mindre vigtigt for det fede Kvæg, der exporteres til England, thi det er en Hovedsag for Fedningens Fremgang herhjemme, at Englandsmarkedet holdes aabent for os, men dette kunne vi kun vente, naar den engelske Regering kan have Tillid til vor Regerings Foranstaltninger for at der kun exporteres sundt Kvæg, og denne Tillid vil styrkes ved at hele Handelen her paa Pladsen samles paa ét Sted, saa at den kan kontrolleres. Han troer derfor, at Agerbrugets, Landmændenes, Producenternes Krav kun vilde fyldestgøres, naar Opgaven bliver: at faa et godt Kvægmarked med tilhørende Slagtehus, istedetfor at faa gode Slagtehus med et begrænset eller indskrænket Kvægtorv.

Komm. Josephsen antager ikke, at Kjøbenhavns Kvæghandel vil tage et saa stærkt Opsving, især efter at der stadig aabnes en direkte Export ad Søvejen fra flere og flere Byer, og ogsaa i Malmø arbejdes der i denne Tid i denne Retning.